

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЕТИКА В МЕНЕДЖМЕНТІ

В.М. Білявський, кандидат економічних наук, доцент

І.М. Фролов

Національний авіаційний університет, м. Київ

Побудова системи менеджменту в організації, відбувається під впливом економічних та соціально-психологічних чинників [1]. Економічні аспекти у менеджменті спрямовують діяльність підприємства та його системи управління на отримання максимального рівня прибутку, ефективного використання ресурсів, впровадження досягнень науково-технічного прогресу тощо. Однак, наразі, все більша увага приділяється дослідженню соціально-психологічних аспектів менеджменту. Мова йде про процес формування організаційної культури, репутаційного капіталу та сприятливий імідж підприємства, дотримання нормативно-законодавчої бази, суспільних норм та технологій, а також врахування основних положень ефективних систем менеджменту в діяльності підприємств.

Деякі науковці вважають, що менеджмент організації має приділяти увагу лише ефективному використанню особистих ресурсів. Так, М. Фрідман (1912-2006 рр.) акцентує увагу на тому, що роль бізнесу в суспільстві зводиться загалом до використання енергії підприємців та робітників та різноманітних фондів, які залучені в господарських діях підприємства. Останні спрямовані на приріст прибутковості, якщо йдеться про умови відкритої конкурентної боротьби між ними, без шахрайства та обману [2].

Крім того, все більша кількість людей погоджуються з тим, що «підприємство» є значно ширшим поняттям за звичайну «економічна цілісність». Сучасна організація зараз визначається як складова частина навколишнього середовища, що включає до свого складу багато елементів, до яких відносяться: місцеві спілки, об'єднання, ЗМІ (засоби масової інформації), споживачі, постачальники, громадські організації, робітники та акціонери. Від них, тобто посередників, залежить ефективне функціонування підприємства. Згідно з цим поглядом, підприємства повинні нести відповідальність перед громадянським суспільством. Вони мають виділяти певну частку своїх особистих ресурсів на такі соціальні потреби, як: вдосконалення суспільства, захист навколишнього середовища і природи, охорону здоров'я та безпеку, захист громадянських прав та захист інтересів споживачів тощо. Менеджмент виділяє такі види відповідальності, як: юридична, інформаційна, корпоративна, етична, фінансово-економічна та соціальна [1, 2].

Перевагами соціальної відповідальності вважають забезпечення довгострокової перспективи, зміна потреб суспільства, допомога у розв'язанні суспільних проблем, підтримка своїх працівників, формування норм моралі, створення доброзичливих відносин поміж працівниками підприємства, як членами громадянського суспільства тощо. До недоліків загалом відносяться: недотримання принципу максимізації прибутку, збільшення собівартості виробництва продукції через зростання поточних затрат на суспільні потреби, неможливість забезпечити високий рівень підзвітності громадянському суспільству, соціальні потреби задовольняються неефективно, соціальна відповідальність застосовується лише з метою реклами та PR-компанії. Під час вибору інструментів соціальної відповідальності керівництво має зважати на його переваги та умови, якими забезпечується усунення чи зменшення рівня можливих загроз.

Соціальна відповідальність – це похідна від особистісних цінностей, що розкриваються в етиці. Підприємство, як і суспільство чи об'єднання робітників виробляє власну етику поведінки. Тому, соціальна відповідальність певним чином базується на нормах, цінностях, що сформовані етикою менеджменту [3].

Етична поведінка загалом тлумачиться як сукупність вчинків та дій людини та відповідають тим нормам моралі, свідомості чи порядку, що склалися у суспільстві або до яких воно прямує.

Сьогодні більшість підприємств приділяють багато уваги етичним нормам та діловому етикету оскільки вони безпосередньо впливають на завоювання стабільного становища на ринку, залучення нових ділових партнерів та встановлення з ними взаємовигідних відносин, забезпечивши успішне та прибуткове ведення бізнесу в довгостроковому періоді.

Для забезпечення етичної поведінки, сучасні менеджери запропонували [4]: запровадити етичні норми, які будуть показувати систему загальних цінностей, суспільних уподобань та етичних правил працівників підприємства; впроваджувати комітети з етики; проводити соціальні ревізії, призначенням яких була б оцінка впливу соціальних факторів на підприємство; організувати навчання етичній поведінці керівників і працівників; постійно інформувати робітників про випадки високоетичної поведінки через пресу, радіо, телебачення тощо; проводити наради, конференції, симпозіуми з проблем етичної поведінки тощо.

Завдяки цим заходам система менеджменту здатна реагувати на потреби суспільства. Це може проявлятися як надання соціальної допомоги, підтримка деяких соціальних програм, дотримання моральних норм та цінностей тощо.

Зазначена політика є загальним описом переліку дій підприємства та його працівників у конкретних ситуаціях, що стосуються питання етики та моралі. Дотримання етичних принципів і соціально відповідальна діяльність ні в якій мірі не завдають збитку, а навпаки, менеджмент може зробити свій власний внесок у покращення життя громадянського суспільства й одночасно домогтися підвищення рівня прибутковості.

Література:

1. Білявський В.М. Оцінка ефективності соціальних технологій у системі корпоративного управління організацією / В.М. Білявський // Вчені записки ун-ту «КРОК». — Випуск 28 : Том I. — 2011. — С. 21–29.
2. Кравченко В.О. Менеджмент : навч. посіб. / В.О. Кравченко. – О. : Атлант, 2013. – 165с.
3. Білявський В.М. Соціальний пакет як інструмент мотивування персоналу торговельного підприємства / В.М. Білявський // Вісник Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. — 2007. — № 6. — С. 62–68.
4. Biliavskiy V. Evaluation of personal career management efficiency of trade enterprise employees /V. Biliavskiy, J. Biliavska // Canadian Journal of Scienceand Education : journal. - Toronto, 2014. - № 2 (6). - P. 684-695.